

Notat om høringssvar fra ekstern høring over udkast til bekendtgørelse om konditionalitet 2023

Udkast af 23. december 2022 til bekendtgørelse om konditionalitet har været i ekstern høring med høringsfrist den 12. januar 2023. Dette notat omhandler høringssvar, der ikke stammer fra ministerier eller myndigheder under ministerierne.

Der er modtaget høringssvar fra:

1. Danmarks Biavlerforening (i det følgende 'foreningerne'), jf. punkt 1 (fælles høringssvar)
2. Danmarks Jægerforbund, jf. punkt 1 (fælles høringssvar)
3. Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark, jf. punkt 1 (fælles høringssvar)
4. Landbrug & Fødevarer jf. punkt 2

Derudover er der modtaget høringssvar til andre bekendtgørelser omkring arealstøtteordninger, der omhandler konditionaliteten. De er også inkluderet heri og omfatter følgende:

5. Økologisk Landsforening jf. punkt 3, høringssvar vedr. grundbetaling, omhandlende 4 procent krav (GLM8)
6. Landbrug & Fødevarer, høringssvar vedr. grundbetaling, omhandlende 4 procent krav (GLM8)
7. Danske småøer, høringssvar vedr. Ø-støtte, omhandlende 4 procent krav (GLM8)
8. Dansk Land- og Strandjagt af 1991, vedr. bioordningen biodiversitet omhandlede 4 procent krav (GLM8)

Landbrugsstyrelsen gør opmærksom på, at konditionalitetsbekendtgørelsen efter udstedelsen af nærværende bekendtgørelse sendes i endnu en høring på baggrund af udstedelsen af ændringsbekendtgørelsen den 22. januar 2023.

Nr.	Høringssvar	Opfølgning
	1.Danmarks Biavlerforening, Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk forening/BirdLife Danmark	
1	<p>Vedrørende GLM krav 6: Foreningerne anbefaler, at §8 ændres således at der forud for forårssåede afgrøder skal være jorddække frem til 1. februar uanset jordtype. Urørte stubmarker og efterafgrøder tilbyder et godt levested til åbenlandsarterne i landbrugslandet hen over vinteren. Her er tale om et meget simpelt virkemiddel, med stor effekt som f.eks. bruges i Interreg projektet ” North Sea Region PARTRIDGE”</p>	<p>Medfører ingen ændringer</p> <p>Landbrugsstyrelsen bemærker, at det er tilladt at fjerne jorddække på lerholdige jorder fra hhv. d. 1. og 20. oktober af hensyn til at undgå strukturskader og af hensyn til behov for at lave et såkaldt 'falsk såbed' om efteråret på lerjorder. GLM 6, som en del af konditionalitet, danner baseline for støtteordninger og er således implementeret som en minimumsstandard.</p>
2	<p>Vedrørende GLM krav 7: Foreningerne mener at § 10 stk. 5 er en direkte omgåelse af intentionerne bag kravet om afgrøderotation. Det er efterhånden ved at være normal praksis, at der udsås græs som efterafgrøder i majs bl.a. som følge af ”kvægundtagelsen” eller efterafgrødekrav. Udlæg af græs som efterafgrøde sikrer ikke variation i sædskiftet, når der igen dyrkes majs året efter. Dermed løser denne undtagelse ikke problemstillinger ved et presset sædskifte som fx opformering af problemukrudt og svampesygdomme, der kræver en øget pesticidanvendelse. Ligeledes giver undtagelsen fortsat mulighed for, at markarealerne i de kvægtætte områder næsten udelukkende dyrkes med majs på den høje jord og græs på den lavere jord uden nogen form for rotation af afgrøder og variation i landskabet.</p>	<p>Undtagelsen fra kravet om rotation af hovedafgrøden, hvorved græsudlæg efter majs og efterafgrøder efter tidligt høstede kartofler på visse betingelser anses som en ny afgrøde, er accepteret af Kommissionen. Betingelserne, der indføres med GLM 7, er skærpede i forhold til de hidtidigt gældende regler for græsudlæg og efterafgrøder. Det bemærkes, at undtagelser, hvor græsudlæg/efterafgrøder på nærmere bestemte betingelser anses som en ny afgrøde efter hovedafgrøden, er godkendt af EU-Kommissionen og vil finde anvendelse i flere andre EU-lande.</p>
3	<p>Vedrørende GLM krav 8: Foreningerne anbefaler at § 13 stk. 3 i bekendtgørelse om konditionalitet, ændres således, at det er muligt at udlægge 100 pct. af små landbrugsarealer op til 1 ha. til småbiotoper uden landbrugsaktivitet. Dermed kan små og urentable marker indgå til opfyldelse af GLM 8 uden at skulle underlægges brakarealers krav om landbrugsaktivitet, hvilket giver mulighed for flere småbiotoper der udvikler sig ved naturlig succession.</p>	<p>Medfører ingen ændring.</p> <p>Der er inden for EU-reglerne, givet størst mulig fleksibilitet i forhold til, at småbiotopernes omfang af marken højst må udgøre 50 pct. af markens areal. Dette skyldes, at de ikke -produktive elementer, der indgår i opfyldelsen af GLM8, ikke må medføre, at landbrugsaktiviteten bliver væsentlig hæmmet, og arealet ikke længere kan anvendes landbrugsmæssigt, jf. Kommissionens forordning artikel 4. Det er derved kun muligt at udlægge hele arealer med ikke-produktive</p>

		elementer, der er tilknyttet en landbrugsaktivitet som f.eks. brakarealer, der har krav om slåning for at sikre, at arealet opretholdes i landbrugsmæssig stand.
4	Foreningen finder det bekymrende, at der ikke længere er incitament til at etablere blomsterbrak og/eller bestøverbrak frem for almindelig brak. Pollen- og nektarproducerende blomster skaber en vigtig fødekilde for mange arter, herunder særligt bestøvere og andre nyttedyr. Med det manglende incitament er det tvivlsomt, at der bliver skabt tilstrækkelige fødekilder.	Bemærkningerne tages til efterretning og indgår i genbesøget.
2. Landbrug og Fødevarer		
5	Generelle bemærkninger: Det er afgørende for Landbrug & Fødevarer, at det ikke fører til, at nogle landmænd befinder sig i en overtrædelse, fordi de ikke har haft mulighed for at tilpasse sig i tide i tillid til en given udmøntning af en regel. Det er derfor vigtigt, at Landbrugsstyrelsen anlægger en fleksibel tilgang i både kontrollen og valg af sanktionering og er indstillet på at foretage de nødvendige justeringer og tilpasninger, der måtte vise sig nødvendige i både bekendtgørelse og vejledning.	Landbrugsstyrelsen skal gennemføre den kontrol og de sanktioner, som rammerne i forordningerne udstikker. Hvor overtrædelser er ubetydelige ift. formålet med kravet, vil landbrugerne blive vejledt i overholdelsen af reglerne, og hvordan overtrædelserne rettes. I disse tilfælde vil landbruger ikke blive sanktioneret med et støttetæk.
6	Det fremgår af § 12 i bekendtgørelse om krydsoverensstemmelse, og § 21 i bekendtgørelse om konditionalitet, at de nye bekendtgørelser først træder i kraft den 1. februar 2023. Det ses, at der den 28. december 2022, uden forudgående høring, er vedtaget tilsvarende bekendtgørelser med virkning fra 1. januar 2023. Landbrugsstyrelsen bedes derfor bekræfte, at ændringer, der måtte foretages på baggrund af nærværende høring, også vil få betydning for administrationen af konditionalitet og krydsoverensstemmelse for overtrædelser, der er sket i januar. Det er svært for Landbrug & Fødevarer at forestille sig, hvordan reglerne vil blive administreret samtidigt med konditionalitet.	Det vil være den bekendtgørelse, der er gældende på tidspunktet for kontrol, der er gældende. Det vurderes dog ikke at få betydning for kontrollen og sanktioneringen af de relevante krav ved kontrol i januar, at der kan komme eventuelle ændringer i bekendtgørelsen gældende fra 1. februar 2023.
7	Det ville være hensigtsmæssigt, hvis Landbrugsstyrelsen ville beskrive i et par eksempler, hvordan en relevant sag kunne se ud – både i forhold til, hvordan overtrædelserne behandles forskelligt, og hvordan støttetækket beregnes. Et	Eksempel på håndtering under hhv. KO og konditionalitet: Krydsoverensstemmelse: Krav 1.9 - Opbevaring af fast husdyrgødning og bundfald

	<p>eksempel kunne være ved overtrædelse af § 4, stk. 1, i bekendtgørelse om kryds-overensstemmelse, hvor landmanden er modtager af landdistriktsstøtte efter de gamle regler, men også modtager basisindkomststøtte mv.</p>	<p>Delkrav 1.9.d1 om oplagring af fast gødning og bundfald må kun ske på møddinger, der er indrettet som angivet i delkrav 3, punkt a-g, eller i lukkede containere, placeret på et befæstet areal med tæthed, som angivet i delkrav 3, punkt f, og med afløb til en møddingsaftbeholder eller lignende eller efter reglerne for opbevaring af flydende husdyrgødning.</p> <p><u>Begrundelse for overtrædelsen:</u> Ved kontrolbesøget konstaterede vi, at fast husdyrgødning ikke blev opbevaret på en møddingsplads. Hos en landbruger var der opbevaring af fast husdyrgødning på et underlag af beton uden afløb til beholder. Der var saftafløb fra stakken, og gødningssaften løb ud på bar jord. Landbruger oplyste, at gødningssakken havde ligget der ca. 24 timer, og at stakken skulle fjernes dagen efter og køres til biogasanlæg.</p> <p>Formålet med kravet er at undgå, at forurening af grundvand og overfladevand finder sted. Fast gødning skal derfor altid opbevares på en møddingsplads. Ved ikke at have opbevaret gødningen på en dertil indrettet plads med opsamling af gødningssaft til beholder, har der været øget risiko for forurening af underliggende jordlag samt grundvand.</p> <p>Overtrædelsen har fået en samlet karakter på 7. Begrundelse for karaktergivningen: 4 for alvor, da stakkens vurderes til mere end 7 m³ fast husdyrgødning. 2 for omfang, da forurening (saftafløb) er inden for egen bedrift. 1 for varighed, da det har varet mindre end 1 uge.</p> <p>Svarende til en støttenedsættelse på 1 %.</p> <p>Konditionalitet: LF 2.3.1 om opbevaring af fast husdyrgødning og bundfald</p> <p>Oplagring af fast gødning og bundfald må kun ske på møddinger, der er indrettet som angivet i delkrav 3, punkt A-G, eller i lukkede containere, placeret på et befæstet areal med tæthed, som angivet i delkrav 3, punkt F, og med afløb til en</p>
--	---	---

møddingsaftbeholder eller lignende eller efter reglerne for opbevaring af flydende husdyrgødning.

Beskrivelse af forhold

Ved kontrollen fandt LBST oplagring af ca. 50 m³ fast husdyrgødning fra kvæg på et befæstet areal

Husdyrgødningen blev opbevaret på en plads med et underlaget af beton.

Der var ingen afløb til beholder fra denne plads.

Der var saftafløb fra husdyrgødningen der løb til et ubefæstet areal vest for opbevaringen. Arealet var ikke et omdriftsareal.

Det ubefæstede areal, hvor saften var løbet ud på, vurderes til 3 m².

Landbruger oplyste, at gødningsstakken havde ligget der i et døgn, og at stakken skulle fjernes dagen efter kontrollen, og køres til biogasanlæg. Der er modtaget dokumentation for afhentning af stakken dagen efter kontrollen.

Begrundelse

Formålet er at nedbringe vandforurening forårsaget eller fremkaldt af nitrater, der stammer fra landbruget og at forebygge yderligere forurening af denne art. At beskytte menneskets helbred, de levende ressourcer og vandøkosystemerne.

Opbevaring af husdyrgødning på steder, som ikke er indrettet dertil, udgør altid en risiko for forurening af vandmiljøet med nitrater.

Idet husdyrgødningen blev opbevaret på et underlag af beton, vurderer styrelsen ikke, at der har været risiko for forurening under stakken. Risikoen for forurening stammer alene fra det saftafløb, der løb ud på det ubefæstede areal, hvor der ikke var plantedække til at optage næringsstoffer fra saftafløbet. Saftafløbet var af en begrænset størrelse (ca. 3 m²) og der var ikke yderligere forhold, som gjorde, at en eventuel forurening kunne bredes til nær- eller fjernområdet.

LBST finder det er sandsynligt, at stakken kun har ligget på stedet en dag på kontroltidspunktet. Dette begrundes ud fra stakkens udseende og saftafløbets udbredelse og din udtalelse og dokumentation på, at stakken kun lå der midlertidigt, og blev kørt til biogasanlæg dagen efter kontrollen.

		<p>Med baggrund i ovenstående, vurderer styrelsen, at risikoen for forurening har været lille. Risikoen har været der, men kun i en ganske kort periode, og af et begrænset omfang. LBST vurderer derfor overtrædelsen som mindre betydelig i forhold til formålet med kravet.</p> <p>Overtrædelsen sanktioneres med 1%.</p>
8	<p>Det ville ligeledes være nyttigt med et afsnit om, hvilke krav der er udgået (der er en meget teknisk tabel på side 12), men hvor der fortsat er risiko for overtrædelse af KO-reglerne, hvis man er omfattet af visse gamle flerårige ordninger. Det er naturligvis positivt, at reglerne om mærkning af dyr er udgået i forhold til konditionalitet, men vi opfordrer til klar kommunikation om, at disse regler fortsat gælder i forhold til krydsoverensstemmelse (KO).</p>	<p>Reglerne om overgangsbestemmelserne bliver uddybet i vejledning om kryds-overensstemmelse 2023: https://lbst.dk/landbrug/krydsoverensstemmelse/vejledning-og-instrukser</p>
9	<p>Nødvendigt med nærmere beskrivelse af principper for kontrol og sanktionering</p> <p>Landbrug & Fødevarer savner en reference til og en gennemgang af modellen for kontrol og sanktionering og principperne for støttetræk og finder, at henvisningerne til forordningerne er for kortfattet metode. .</p> <p>Tidligere har Landbrugsstyrelsen præsenteret modellen for kontrol og sanktionering i denne landbrugsreformsperiode ud fra de 3 målsætninger; overskuelighed, ensartethed og oplevelsen af retfærdighed. Landbrug & Fødevarer efterlyser en bekræftelse af, at denne udvikling for kontrol- og sanktionsmodellen, som Landbrug & Fødevarer kan tilslutte sig, fortsat er i centrum.</p>	<p>Det er korrekt, at LBST har præsenteret målsætningerne om overskuelighed, ensartethed og oplevelsen af retfærdighed for kontrol og sanktionering af konditionalitet.</p> <p>Overskueligheden skal findes i strukturen i kravene, som i højere grad er struktureret efter formål i direktiver/forordninger end KO-kravene. Ensartetheden kommer vi til at arbejde intensivt med, så snart kontrollen går i gang. Bedømmelseskemaerne findes ikke under konditionalitet, så derfor har styrelsen en stor og vigtig opgave i at sikre ensartetheden på tværs af landet. Oplevelsen af retfærdighed ligger i regelgrundlaget, hvor ubetydelige overtrædelser ikke medfører støttetræk – der vejledes i stedet - og ikke som de nuværende advarsler indgår ved beregning af gentagelser. I den anden ende af skalaen kan særligt grove uagtsomme overtrædelser medføre et støttetræk på op til 10 %. Der er således en lempeligere håndtering i den milde ende og en strengere sanktionering i den groveste ende.</p>
10	<p>Fokus på en formålsfokuseret og helhedsorienteret tilgang savnes.</p> <p>Det er for Landbrug & Fødevarer afgørende med et fortsat fokus på en udvikling i retning af færre kontrolsager og sanktioner, og at det skal være en følge af, at kontrollen fremover vil tage udgangspunkt i en helhedsvurdering med fokus på vejledning og øget proportionalitet, hvor få og bagatelagte overtrædelser ikke fører til støttereduktion.</p>	<p>Forordningen fastsætter rammerne for sanktionering. Både kontrollen og sanktioneringen vil være formålsfokuseret, idet overtrædelser skal ses i forhold til formålet med kravet.</p>

11	<p>Kobling til kontrolstrategi</p> <p>For Landbrug & Fødevarer vil det være hensigtsmæssigt med en nærmere henvisning til, at man ved gennemførelse af kontrol af konditionalitet kan anvende samme kontrolværktøjer og tilgang som i sektorkontrollen i henhold til artikel 83. Ligesom det vil være hensigtsmæssigt med en forsikring om, at man ved kontrol af konditionalitet skal tilstræbe at følge Miljø- og Fødevarerministeriets Fælles Kontrolstrategi fra 2017, som os bekendt fortsat er gældende.</p> <p>For Landbrug & Fødevarer er det væsentligt at finde den rette balance, så kontrol udføres så smidigt og effektivt som muligt. Derfor savner vi i beskrivelsen af kontrolsystemet i særdeleshed en henvisning til hovedindsatspunkt nr. 4 fra den fælles kontrolstrategi om, at virksomheden skal have en målrettet kontrol og vejledning, baseret på dialog, ansvar og tillid med fokus på vilje-evne-principet.</p>	<p>LBST tilstræber, at gennemførelsen kontrollen af konditionalitet læner sig om af sektorkontrollen i det omfang, det er muligt. Kontrollen jf. forordningen skal være effektiv, og derfor kan kontrollen ikke i samme omfang som sektorkontrollen udføres som en stikprøvekontrol. Lovgrundlaget er derfor det samme, men udførelsen kan variere, da kravene hertil er forskellige i kontrolforordningen og CAP-forordningen.</p> <p>Landbrugsstyrelsens grundlæggende tilgang til gennemførelsen af kontrollen er fortsat i tråd med den fælles kontrolstrategi, og vi tilstræber i enhver kontrolsituation at gennemføre en målrettet kontrol understøttet af vejledning og dialog. Vejledning om reglerne er grundlæggende uanset, om der gennemføres kontroller uden anmærkninger, kontroller hvor der konstateres ubetydelige overtrædelser eller kontroller med mere alvorlige overtrædelser. Tilsvarende er folderen om "Det gode kontrolbesøg" grundlæggende for vores kontrol.</p>
12	<p>Proportionalitetsprincippet</p> <p>EU-rettens proportionalitetsprincip gælder – modsat det danske - også for de retsudstedende myndigheder, herunder Landbrugsstyrelsen, når der fastsættes nye regler. Proportionalitetsprincippet retter sig således mod såvel lovgiver som forvaltning.</p> <p>Proportionalitetsprincippet lægger med Ombudsmandens formulering "føringer på den nationale retsdannelse, idet de nationale myndigheder ikke blot skal fortolke deres nationale ret på en måde, der er forenelig med skreven EU-ret, men også sikre, at de ikke udsteder nationale regler og anlægger en fortolkning af disse, som kommer i konflikt", jf. U.2014B.227.</p>	<p>Sanktionsreglerne under konditionalitet lægger rammerne for proportionalitet i sanktionerne ifm. overtrædelser af konditionalitetskrav. Landbrugsstyrelsen vurderer de konkrete forhold ifm. en overtrædelse, herunder om der er forhold, der er skærpende eller formildende ift. formålet med kravet. Ved ubetydelige, uagtsomme førstegangsovertrædelser vejleder landbrugsstyrelsen i overholdelsen af reglerne. Ved særligt grove overtrædelser kan uagtsomme førstegangsovertrædelser medføre op til 10 % støttetæk.</p>
13	<p>Forvaltningsretlige krav og principper, herunder særligt fokus ved monitoreringskontrol</p> <p>Flere GLM-krav vil blive kontrolleret ved satellitkontrol. Set fra Landbrug & Fødevarers perspektiv, kan der opstå vanskeligheder med at sikre det fornødne,</p>	<p>Det er afgørende at bevare den enkelte landbrugers retssikkerhed. Landbrugeren vil i udgangspunktet ikke kunne gøre krav på et kontrolbesøg ved uenighed om, hvorvidt kravet om landbrugsaktivitet er opfyldt på en mark. Som i andre høringssituationer vil det i tvivlstilfælde være muligt for Landbrugsstyrelsen at</p>

	<p>konkrete skøn, medmindre man fysisk besigtiger arealet. Kontradiktionsmuligheden er for os helt afgørende, og det er fortsat vores holdning, at en landmand, der er uenig i et monitoreringsfund, skal have mulighed for at rekvirere et opfølgende fysisk kontrolbesøg.</p> <p>Udover landmandens partshøringsmulighed og myndighedernes fokus på iagttagelse af vejledningspligten, herunder særligt i forbindelse med monitoreringskontrol, er det naturligvis også helt centralt, at andre retssikkerheds- og forvaltningsretsprincipper iagttages, herunder f.eks. officialprincippet og forbuddet mod selvinkriminering.</p>	<p>indhente yderligere informationer til brug for oplysning af sagen. I særlige tilfælde kan Landbrugsstyrelsen beslutte, at en uenighed skal afklares gennem et kontrolbesøg på bedriften. Det samme har gjort sig gældende i den hidtidige fysiske kontrol, hvor der ikke blev udført et genbesøg, medmindre landbrugeren har rejst berettiget tvivl om kontrolresultatet.</p> <p>Landbrugsstyrelsen vurderer, at langt de fleste høringer kan afklares tilstrækkeligt alene ved brug af geo-refererede billeder taget ved hjælp af Landbrugsstyrelsens app. Hvis landbruger ønsker at inddrage anden relevant dokumentation i behandlingen af en sag, er landbruger i sin gode ret til dette. Denne dokumentation vil blive vurderet konkret.</p>
14	<p>Særligt vedr. fokus på at sikre natur og biodiversitet</p> <p>Den nye CAP-reform 2023-2027 fastsætter en række krav og muligheder i forhold til at sikre større naturindhold og mere biodiversitet i landbrugslandet. Landbrug & Fødevarer bakker op om behovet for at sikre mere natur og biodiversitet og har derfor også løbende arbejdet for, at der med de nye regler blev fastsat rammer, der gav landmændene mulighed for at udlægge arealer til naturformål.</p> <p>Desværre må vi konstatere, at der med det endelige regelsæt er etableret et regime, der gør det meget vanskeligt for den enkelte landmand at gennemskue både krav og muligheder, i og med det ikke har været muligt at skabe ensartede regler i forhold til, hvordan arealer kan udlægges til naturformål. Med reglerne i grundbetalingsordningerne, GLM8-kravet og bioordningen til biodiversitet og bæredygtighed, er der fastsat forskellige regler i forhold til både størrelse og anvendelse af småbiotoper og andre elementer.</p> <p>Sideløbende med dette indeholder reglerne også en meget høj detaljeringsgrad og kompleksitet, der kan gøre det vanskeligt at overskue. Et eksempel på dette er kravene til, hvor stor en del af en marks areal der må være udlagt med småbiotoper, hvor der forskellige regler for alle tre regelsæt. Et andet eksempel er reglerne for markbræmmer, der er forskellige, alt efter om en bræmme udlægges på arealer med permanente afgrøder / græs eller andre arealer.</p> <p>Resultatet er et samlet regelsæt, der er meget vanskeligt at overskue for både landmænd og konsulenter. Det kan i sidste ende, sammen med et krav om mere</p>	<p>Medfører ingen ændringer.</p> <p>Landbrugsstyrelsen bemærker, at reglerne er fastsat indenfor EU-reglerne og i dialog med erhvervet og grønne organisationer, hvor der generelt har været et ønske om øget fleksibilitet. Denne øgede fleksibilitet er givet, hvor det har været muligt indenfor EU-reglerne, men dette medfører til gengæld øget kompleksitet.</p>

	<p>eller mindre præcis indtegnning af alle arealer, få den ærgerlige konsekvens, at landmænd ikke vælger at udlægge arealer til natur og biodiversitet af frygt for underkendelse og sanktioner.</p> <p>Landbrug & Fødevarer skal på denne baggrund opfordre Landbrugsstyrelsen til løbende at se på muligheden for forenkling af regelsættet blandt andet gennem indhentning af praktiske erfaringer fra landmænd og rådgivere, således der skabes et reelt incitament til at gøre en indsats for naturen i landbrugslandet.</p> <p>Det bør også overvejes i dialog med relevante interessenter at udarbejde tværgående vejledninger, der f.eks. samler alle bestemmelser om småbiotoper eller andre former for tiltag et sted, således oplysningerne bliver let tilgængelige.</p>	
15	<p>Det ville lette læsningen, hvis man i overskrifterne i bekendtgørelsen udover "GLM x" også anførte "titlen" på de enkelte krav, f.eks. "GLM 7. Afgrøderotation" osv.</p> <p>Det umiddelbart vækker undren, at de to bekendtgørelsesudkast alene indeholder GLM-kravene og ikke også SMR-kravene.</p>	Bekendtgørelse om konditionalitet pr. 1. februar 2023 indeholder sigende overskrifter på GLM-kravene. Den indeholder også bilag med SMR-kravene (fremover angivet som LF-krav).
16	<p>Bemærkninger til de enkelte bekendtgørelsesbestemmelser</p> <p>§ 2, pkt. 4 - jorddække</p> <p>Som det fremgår af udkastet til vejledning vedrørende GLM 6 -kravet, kan jorddække også bestå af stubmarker. Da stubmarker ikke nødvendigvis er det samme som "planterester", der nævnes i bekendtgørelsesteksten, foreslås det, at stubmarker tilføjes til bekendtgørelsesteksten.</p> <p>Landbrug & Fødevarer går ud fra, at jorddækket også kan bestå af andre afgrøder end vinterafgrøder – f.eks. hvis der dyrkes en flerårig afgrøde på et areal. Derfor foreslås det supplerende at ændre vinterafgrøder til "afgrøder".</p> <p>Definitionen af jorddække ser da således ud: "Dække for at undgå bar jord, der kan bestå af eksempelvis afgrøder eller efterafgrøder, stub, planterester eller naturligt fremspiret vegetation"</p>	Landbrugsstyrelsen tager forslag om at tilføje stubmarker til §2 stk. 4 samt at ændre 'vinterafgrøder' til 'afgrøder' til efterretning.

17	<p>§ 2, pkt. 6 – omdriftsareal Rent sprogligt kan sætningen misforstås, medmindre ”eller” ændres til ”og”. Se forslag herunder: ”Areal med produktion af afgrøder, der ikke anses som permanente afgrøder eller permanent græs, eller og arealer, der er til rådighed for produktion af afgrøder, men som ligger brak.”</p>	Forslaget imødekommes, så bestemmelsen ensrettes med ordlyden i bekendtgørelsen for grundbetaling m.v.
18	<p>§ 2, pkt. 7 – permanent græs Det er vigtigt, at definitionen af permanent græs er ens i alle bekendtgørelser. Definitionen her er ikke i overensstemmelse med bl.a. grundbetalingsbekendtgørelsen og heller ikke forordningsteksten.</p> <p>I forordningsteksten står der i artikel 4, stk. 2, litra c, (forordning 2021/2115), at ”permanent grassland and permanent pasture shall be land that is used to grow grasses or other herbaceous forage naturally (self seeded) or through cultivation (sown) and that has not been included in the crop rotation of the holding for five years or more...” Når der i definitionen i bekendtgørelsen bruges ordet ”jorddække”, der ovenfor defineres som ”dække for at undgå bar jord” læses definitionen således, at permanent græs kun er græsmarker, der ikke har været omlagt i 5 år eller mere, da der antages at måtte fremkomme bar jord i en periode, hvis en græsmark omlægges.</p> <p>Da omlægning af græsmarker fra græs til græs ifølge den danske CAP-plan (s. 141) ikke bryder permanent græs status, vil anvendelse af ordet ”jorddække” derfor ikke være korrekt.</p>	Forslaget imødekommes, så bestemmelsen ensrettes med ordlyden i bekendtgørelsen for grundbetaling m.v.
19	<p>GLM 1: Bevarelse af permanent græs andel Landbrug & Fødevarer undrer sig over, at dette GLM-krav ikke er nævnt i bekendtgørelsesteksten.</p> <p>Landbrug & Fødevarer vil gerne udtrykke en stor bekymring for, at mange permanente græsarealer vil blive pløjet op i 2023, og at dette kan udløse enten 3 pct. tærsklen eller 5 pct. tærsklen under GLM 1. Blandt andet på baggrund af de nye krav til udlægning af ikke-produktive arealer under GLM 8, og da priserne</p>	Det er korrekt, at GLM 1 ikke er nævnt i konditionalitetsbekendtgørelsen 2023, fordi hverken GLM 1 delkrav 1 eller delkrav 2 træder i kraft i 2023. Andelen af permanent græs (PG) bliver beregnet hvert år. Hvis andelen af PG falder så vidt, at delkrav 1 eller 2 skal aktiveres, vil kravene først træde i kraft det følgende kalenderår. GLM 1 skulle i så fald tilføjes til bekendtgørelsen for det efterfølgende år.

	<p>på produktionsafgrøder lige nu er høje, er incitamentet til at pløje arealerne op og anvende dem til opfyldelse af de nye krav højt. Det forstærkes også af, at det kun i meget begrænset omfang vil være muligt at anvende eksisterende elementer, som eksempelvis læhegn til opfyldelse af GLM 8.</p> <p>Landbrug & Fødevarer mener at, det er vigtigt at undgå aktivering af GLM 1-kravet, da fastlåsning af permanent græsareal og eventuelle krav om reetablering af permanent græs vil være meget u hensigtsmæssigt for erhvervet. Da det er nyt, at økologer er omfattet af kravet vedrørende permanent græs, er økologerne særligt bekymrede for, hvad kravet kan betyde for økologiske bedrifter med en stor andel af permanent græs, som i realiteten blot er græs med en længere omdriftstid end 5 år.</p> <p>Det er vigtigt, at konsekvenserne af at falde under de angivne tærskler i CAP-planen fremgår tydeligt.</p>	<p>Landbrugsstyrelsen vil i en senere revision af bekendtgørelsen tilføje GLM 1, hvorved kravet tydeliggøres for støtteansøgerne.</p> <p>Kravet er endvidere beskrevet detaljeret i konditionalitetsvejledningen: https://lbst.dk/landbrug/krydsoverensstemmelse/vejledning-og-instrukser/#c11688</p>
20	<p>§ 4 – GLM 2: Beskyttelse af vådområder og tørvejorder I CAP-planen nævnes under GLM 2, at der også er et krav om nedsat kvælstofnorm på arealer med et organisk kulstofindhold på minimum 6 pct. Hvorfor er dette krav ikke nævnt i hverken bekendtgørelse eller vejledning?</p>	<p>Baggrunden er, at kravet samtidig er en national regel som er konditionalitetsbelagt under de lovgivningsbestemte forvaltningskrav.</p> <p>Delkravet tilføjes dog i bekendtgørelsen, hvorved delkravet som GLM-krav tydeliggøres.</p>
21	<p>§ 5 – GLM 3: Forbud mod afbrænding af stub Landbrug & Fødevarer foreslår at tydeliggøre bestemmelsen, så der i stk. 2 står: ”Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke for afbrænding af stub og halm fra frøgræsser, hvor...”</p>	<p>Landbrugsstyrelsen tager Landbrug & Fødevarers forslag til efterretning.</p>
22	<p>§ 6 – GLM 4: 3 meter bræmmer I den danske CAP-plan, s. 131, står der kun, at der skal være 3 meter bræmmer langs vandløb (ikke søer). Dette stemmer ikke overens med formuleringen i § 6.</p> <p>Landbrug & Fødevarer ønsker supplerende en uddybende forklaring på, hvorfor 2-meter bræmmekravet med gødskningsforbud fastholdes som konditionalitetskrav (krav LF 2.10).</p>	<p>Landbrugsstyrelsen tager forslaget til efterretning.</p> <p>Artikel 4, stk. 1, artikel 5, stk. 4, og bilag II, A, nr. 4), i nitratdirektivet 91/676/EØF skal ifølge bilag III til Europa Parlamentets og Rådets forordning 2021/2115 af 2. december 2021 være belagt med konditionalitet.</p>

23	<p>§ 7 – GLM 5: jorderosion</p> <p>Ud fra de data, som Landbrug & Fødevarer har fået tilsendt om kravet, er Landbrug & Fødevarer bekymret for, at der er enkelt-landmænd, som kan blive ramt meget hårdt af dette krav. Særligt på lerjord vil det ikke være muligt at have efterafgrøder på arealet, da disse skal nedpløjes i efteråret for ikke at få en negativ indvirkning på den afgrøde, der dyrkes på arealet efterfølgende. Dette er ikke rimeligt.</p>	<p>Landbrugsstyrelsen bemærker, at udformningen af GLM 5-kravet er sket efter en forhandling med EU-Kommissionen. På de baggrund er ikke muligt at ændre implementeringen.</p> <p>Det bemærkes, at jorderosionsarealet omfattet af GLM 5 er reduceret ift. erosionskravet i den tidligere reformperiode. Det er korrekt, at enkelte bedrifter har en højere andel erosionsareal end gennemsnittet.</p> <p>Omkring 760 ha af erosionsarealet ligger på jordtyperne JB 5, 6, 10 og 11 og omkring 53 ha erosionsareal ligger på jordtyperne JB 7-9. Det udgør ca. 813 ha erosionsareal på lerjord på landsplan.</p>
24	<p>§ 7 og § 8, stk. 3 – vigtigt at undgå periodiserede GLM krav under GLM 5 og 6 primo 2023</p> <p>Landbrug & Fødevarer mener, det er helt centralt at tilføje et stk. 2, der præciserer, at ”For kalenderåret 2023 finder stk. 1 først anvendelse fra 1. oktober.”</p> <p>Det fremgår af den supplerende vejledningstekst, at kravet også gælder i perioden 1. januar til 15. februar 2023. Dette er, set med Landbrug & Fødevarers øjne helt urimeligt, da ansøgerne kun i meget begrænset omfang har haft mulighed for at gøre sig bekendt med den nye arealudpegning og de arealrestriktioner, som kravet medfører på de udpegede arealer.</p> <p>Det samme gør sig gældende for GLM 6 kravet, for så vidt angår § 8, stk. 3. Her fremgår det også af vejledningsteksten, at kravet gælder i januar 2023. Her ønskes det også, at det tilføjes i bekendtgørelsen, at ”For kalenderåret 2023 finder stk. 3 først anvendelse efter høst”.</p> <p>Landbrug & Fødevarer har tidligere påpeget denne problemstilling, og har blandt andet i en mail til Landbrugsstyrelsen den 4. oktober påpeget, at vi har hørt fra vores østrigske kolleger, at Østrig med Kommissionens godkendelse først indfører GLM 6 kravet fra efteråret 2023. Vi skrev følgende:</p> <p>”I øvrigt har jeg været i dialog med min kollega fra Østrig om GLM 6. Han skriver, at de i Østrig har fået en aftale med EU-Kommissionen om, at GLM 6 først</p>	<p>Landbrugsstyrelsen bemærker, at det ikke er fastlagt i CAP-planen, at GLM 5 og GLM 6 først træder i kraft hhv. 1. oktober og efter høst 2023. Da perioden for jorddække på sandjord og perioden for pløjeforbuddet under GLM 5 går henover årsskiftet, er der således en kort periode i starten af 2023, hvor kravene er gældende.</p> <p>Det bemærkes, at kravene ikke gælder med tilbagevirkende kraft. Landbrugere skal derfor undlade at pløje erosionsfølsomme arealer inden d. 15. februar 2023. Landbrugere med sandjord skal fortsat efterleve de nationale regler om jordbearbejdning på disse jordtyper og undlade at pløje inden 1. februar. Derved overholder de også GLM 6-kravet jf. §8 stk. 3.</p>

	<p>gælder fra efteråret 2023 og ikke fra 1. januar. Jeg håber meget, at der kan findes en lignende løsning i Danmark.”</p> <p>Vi opfordrer derfor kraftigt til, at der findes en lignende løsning i Danmark, så danske landmænd ikke risikerer uforvarende at komme i klemme ift. opfyldelsen disse to krav.</p>	
25	<p>§ 8 – GLM 6: Jorddækkekrav</p> <p>Helt overordnet er Landbrug & Fødevarer optaget af, at kravet følger de nationale regler for jordbearbejdning og undtagelserne herfor. Den måde, som det nye jorddækkekrav er formuleret og indrettet på, er meget kompliceret og intuitivt svært at forstå. Landbrug & Fødevarer er meget bekymret for, at der er landmænd, som utilsigtet kommer i klemme, når de udfører en fagligt og miljømæssigt forsvarlig landbrugspraksis på deres arealer.</p> <p>Landbrug & Fødevarer vil gerne kvittere for, at Landbrugsstyrelsen har arbejdet aktivt med at få løst nogle af de udfordringer der er opstået, for eksempelvis planteskoler, havefrøavlere og frilandsgroentesagsproducenter, men det er vigtigt, at der bliver kigget ind i at få lavet nogle gode og holdbare løsninger, som er mere langsigtede, herunder evt. justeringer i CAP-planen.</p> <p>Landbrug & Fødevarer skal endvidere bemærke, at vi fortsat har et ønske om, at produktion af græsfrø bliver undtaget fra jordbearbejdningsreglerne og GLM 6, da der i stigende grad er behov for mekanisk jordbearbejdning om efteråret som alternativ til brug af plantebeskyttelsesmidler §1-3 i bekendtgørelsesudkastet er meget svært læselig. Landbrug & Fødevarer foreslår, at formuleringen ændres, så den ligger nærmere på den tekst, der står i vejledningen, under punkt 27.1 (side 66). Dvs. at det bl.a. aktivt nævnes, hvilke jordbundstyper, der har krav om jorddække i perioden fra høst til 1. oktober under stk. 1.</p> <p>Landbrug & Fødevarer har forstået kravet således, at kravet om jorddække kun gælder frem til 1. oktober på alle arealer med jordbundstype JB 7-9, uanset hvad der dyrkes på arealerne. Dvs. jorddækkekravet også kun gælder til 1. oktober for</p>	<p>Landbrugsstyrelsen bemærker, at eventuelle ændringer af GLM 6-kravet om jorddække i CAP-planen afhænger af forhandlinger med EU-Kommissionen herom, samt at en justering af CAP-planen først kan gælde fra 2024.</p>

	<p>gartneriafgrøder og permanente afgrøder, der dyrkes på JB 7-9. Det er vigtigt, at dette fremgår tydeligt af bekendtgørelsesteksten.</p> <p>Jf. § 8, stk. 4, punkt 1, mener Landbrug & Fødevarer, det bør være muligt at indeholde frøgræsmarker i definitionen "omdriftsgræs", så de er undtaget fra jorddækkekravet i det år, hvor marken destrueres.</p>	
26	<p>§ 9 - GLM 6: Betydning af ordet jordbehandling</p> <p>I § 9, stk. 1, står der, at jordbehandling, som medfører fjernelse af plantedække, kan ske i følgende tilfælde. Det er uklart, hvad "jordbehandling, som medfører fjernelse af plantedække" reelt, betyder. Når Landbrug & Fødevarer læser, formuleringen forstås den således, hvilket er positivt, at jordbehandling, som eksempelvis stubharvning, hvor planterester fra stub mv. fortsat er synlige efter harvningen, vil være tilladt. Landbrug & Fødevarer søger en bekræftelse på, at dette er den rette forståelse af formuleringen, og dette ønskes supplerende uddybet i vejledningsteksten. Det er vigtigt at præcisere § 9, pkt. 2, så det er helt tydeligt, at der er tale om brug af pesticider efter høst. Eksempelvis således: "Mekanisk ukrudtsbehandling på arealer, der efter høst dyrkes efter økologisk praksis med hensyn til brug af pesticider, selvom der ikke efterfølgende etableres jorddække."</p>	<p>Landbrugsstyrelsen bekræfter, at §9 stk. 1 i bekendtgørelsen ("... jordbehandling, som medfører fjernelse af jorddække") ikke udelukker jordbehandling, hvor planterester fra stub mv. fortsat er synlige. GLM 6 er et krav om jorddække, dvs. det væsentlige er, at marker ikke ligger sorte. Synligt jorddække, der er jævnt fordelt på marken, opfylder kravet.</p>
27	<p>§ 10 – GLM 7: Afgrøderotation</p> <p>Helt overordnet har Landbrug & Fødevarer fortsat svært ved at forstå, hvorfor EU-Kommissionen har afvist at godkende Danmarks oprindelige plan for implementeringen af GLM 7 i Danmark. Her var der i lagt op til, at det ville være muligt at fortsætte med at opfylde GLM 7 via et krav til afgrødevariation efter samme principper som under de grønne krav. At fortsætte med afgrødevariation er nævnt som en mulighed i forordningsteksten.</p> <p>Til gengæld vil Landbrug & Fødevarer gerne kvittere for, at der er blevet arbejdet intenst for at undgå en situation, hvor den alternative implementering af GLM 7 var blevet et krav om årlig rotation på alle marker, og at der i den sammenhæng er blevet sikret en række undtagelser i forbindelse med dyrkning af forskellige typer af afgrøder. Det bliver imidlertid et meget komplekst regelsæt</p>	<p>Overordnet afviste Kommissionen Danmarks og andres medlemsstaters bestræbelse på at opfylde GLM 7 med afgrøde diversificering på omdriftsarealer. Kommissionen pegede på, at forordningsteksten indebærer, at normen skal opfyldes med afgrøderotation. Kommissionen accepterede dog, at det er tilstrækkeligt, at der er årlig rotation på 35 pct. af omdriftsarealet, men ingen arealer må dyrkes mere end tre år i træk med samme omdriftsafgrøde.</p> <p>Desuden har Kommissionen accepteret, at på arealer, hvor der dyrkes majs, anses græs sået i udlæg som en ny afgrødekategori, når græsset er sået senest ved udgangen af juni måned og fastholdes på arealet efter høst af majs til og med den 1. februar i det efterfølgende år. Når denne praksis anvendes hvert år, har Kommissionen accepteret, at at der kan dyrkes majs på det samme areal i mere end tre år i træk.</p>

<p>og et satellit-kontrol-setup, der uforholdsmæssigt vil øge den administrative byrde for landmændene i form af mange ekstra høringer midt i ferieperioden.</p> <p>I forhold til fremtidige tilpasninger af kravets implementering har Landbrug & Fødevarer et ønske om, at bl.a. vårbyg med efterafgrøder også kan tælle som en rotation på lige fod med tidlige kartofler med efterafgrøder og majs med græsudlæg.</p> <p>Processen omkring implementeringen af kravet har været meget komprimeret. Landbrug & Fødevarer og SEGES har gennem efteråret, på baggrund af de udmeldinger, der har været fra Landbrugsstyrelsen, haft den klare forståelse, at basisåret for beregning af opfyldelse af kravet er 2022. Dog regnes der i forhold til opfyldelsen af stk. 2 vedrørende 3-årsreglen først fra 2023 og frem, da landmændene ikke har haft chance for at tilpasse sig i forhold til dyrkning af efterafgrøder og græsudlæg i majs og kartofler allerede i 2022.</p> <p>SEGES har derfor indlagt i beregningen i mark-online, som der er lavet markplaner ud fra hele efteråret, at hvis en landmand har dyrket majs med græsudlæg i 2022, vil det tælle som et afgrødeskifte, hvis der fortsat dyrkes majs med græsudlæg i 2023. Dette afgrødeskifte kan derfor tælle med i opfyldelsen af kravet i § 10, stk. 1, hvor der skal udlægges en ny afgrødekategori på mindst 35 pct. af omdriftsarealet i 2023.</p> <p>Imidlertid har SEGES og Landbrug & Fødevarer den 4. januar fået den skriftlige afklaring fra Landbrugsstyrelsen, at ” For undtagelsen om, at græsudlæg i majs tæller som en ny afgrøde, kan der derfor ikke lægges vægt på, at praksissen med udsåning af græs har været anvendt i 2022. Af den grund kan dette ikke anvendes til at opfylde delkrav 1 om, at mindst 35 pct. af omdriftsarealet skal have en anden afgrøde i 2022 end i 2023.” Det vil sige, at selv om en landmand har dyrket majs med græsudlæg i 2022 og dyrker majs med græsudlæg i 2023, vil det ikke tælle som et afgrødeskifte, der kan tælle med i opfyldelsen af 35 pct. kravet.</p> <p>Denne afklaring er kommet meget sent, og derfor har kvægbrugene ikke indrettet deres markplanlægning efter dette.</p>	<p>Kommissionen har oplyst, at hvis et areal har været tilsået med majs i 2022, så kan rotationen på arealet i 2023 ske ved, at der etableres majs med græsudlæg i henhold til betingelserne i CAP-planen. Hvis der ikke etableres græsudlæg i majsen i 2023, er rotationen ikke opfyldt på arealet. Rotationen vil også kunne opfyldes med en anden afgrøde end majs med græsudlæg.</p> <p>Arealer, hvor der etableres majs med græsudlæg, vil derfor tælle med i opfyldelsen af kravet om, at der skal være en ny afgrøde på minimum 35 pct. af omdriftsarealet.</p> <p>Dette vil være afspejlet i vejledning om konditionalitet den 1. februar 2023. Det vil ikke være fuldt ud afspejlet i bekendtgørelse om konditionalitet, der træder i kraft den 1. februar 2023 men vil være afspejlet i revideret bekendtgørelse om konditionalitet, der får virkning får for 2023.</p> <p>Bidrag vedr. del om satellitbaseret kontrol:</p> <p>Med det nye kontrolparadigme kontrolleres 100 pct. af alle omfattede arealer, fremfor 1 pct. i den fysiske konditionalitetskontrol. Overgangen fra fysisk til satellitbaseret kontrol af en ordning eller givet forhold, må derfor i nogen tilfælde kunne forventes at medfører flere høringer da alle marker kontrolleres.</p>
--	--

	<p>SEGES har lavet en beregning af, hvilken betydning dette vil få for bedrifter med malkekvæg og kødkvæg i 2023. SEGES estimerer, at disse bedrifter på baggrund i den ændrede fortolkning af 35 pct.-reglen vil være nødt til at dyrke noget andet end majs på 2.681 ha (estimat på baggrund af 2021-tal). Ca. 280 bedrifter skal dyrke en anden afgrøde end majs på mere end 1 ha, og ca. 85 bedrifter skal dyrke en anden afgrøde end majs på 10 ha eller mere.</p> <p>Som følge af den typiske arrondering på bedrifterne med en kombination af højt- og lavtliggende arealer, der ikke alle egner sig til majsdyrkning, vil bedrifterne sandsynligvis kun i meget begrænset omfang have mulighed for at flytte majsdyrkingen til et andet areal på bedriften.</p> <p>Det eneste reelle alternativ for kvægbedrifterne er at dyrke vårbyg helsæd med efterslæt på de arealer, hvor der er planlagt dyrkning af majs i 2023. Dette vil give et stort udbyttetab. SEGES vurderer, at der samlet for de 280 bedrifter vil være et udbyttetab svarende til ca. 9 mio. kr.</p> <p>For at undgå dette store tab for kvægbrugene mener Landbrug & Fødevarer, det er bydende nødvendigt, at Landbrugsstyrelsen anerkender de majsmarker, hvor der har været græsudlæg i 2022, så det betragtes som en rotation, hvis der dyrkes majs med græsudlæg igen i 2023.</p> <p>Eftersom majs med græsudlæg også er et kendt instrument i forhold både miljøfokusområder, nationale efterafgrøder, målrettede efterafgrøder og til opfyldelse af 80 pct. kravet på undtagelsesbrug, har Landbrugsstyrelsen allerede kontrolleret græsudlæggene 2022 i den sammenhæng, og det er oplyst i GKEA-skemaet for 2022. Derfor ser Landbrug & Fødevarer ikke noget problem i, at disse kan anerkendes af Landbrugsstyrelsen.</p>	<p>I 2023 vil landbruger modtage en høring hvis den satellitbaserede kontrol har identificeret en anden afgrøde end den anmeldte. I denne sammenhæng henviser LBST til, at en forøgelse i antallet af høringer, udsendt pga. af satellitbaseret kontrol, er betinget af landbrugers korrekte anmeldelse af afgrøder og arealanvendelse.</p>
28	<p>Det bør fremgå af bekendtgørelsesteksten, at økologer anses for at opfylde GLM 7 automatisk.</p>	<p>Medfører tilføjelse. På samme måde som under de grønne grav skal økologisk drevne arealer anses for at opfylde GLM 7. Det tydeliggøres, at økologer anses for at opfylde GLM 7,</p>

		for så vidt angår arealerne, der er omlagt eller under omlægning til økologisk drift.
29	<p>I § 10, stk. 3, nævnes det, at afgrødekategorien følger afgrøden på arealet fra og med den 15. maj til og med den 25. juli.</p> <p>I den sammenhæng skal det bemærkes, at det langtfra er alle afgrøder, der vil være til stede på arealet i hele perioden fra 15. maj til og med den 25. juli. Nogle afgrøder høstes inden den 25. juli, og andre afgrøder sås først efter den 15. maj. Det er vigtigt, at definitionen af dyrkningsperioden – og kontrollen heraf kan rumme den diversitet.</p> <p>Landbrug & Fødevarer vil gerne kvittere for, at der, i § 10, stk. 5, er blevet lavet en løsning, der sikrer, at det også fremadrettet er muligt at dyrke majs med græsudlæg på samme areal mere end 3 år i træk.</p> <p>Landbrug & Fødevarer vil gerne kvittere for, at der, i § 10, stk. 6, er blevet lavet en løsning, der sikrer, at det også fremadrettet er muligt at dyrke tidlige kartofler, efterfulgt af efterafgrøder på samme areal mere end 3 år i træk.</p>	<p>Medfører ingen ændringer.</p> <p>Afgrøden, der lægges til grund som arealets afgrøde, skal være på arealet i perioden fra 15. maj til og med den 25. juli. Det er ikke et krav, at afgrøden skal ikke være på arealet i hele perioden.</p>
30	<p>§ 11 – GLM 7: undtagelse for små bedrifter</p> <p>Under § 11, pkt. 3 fremgår det, at bedrifter med op til 10 ha omdriftsareal er undtaget fra kravet. Landbrug & Fødevarer mener, at kravet bør ændres, så alle bedrifter, der har under 10 ha, hvor der er krav om afgrøderotation, jf. § 10, stk. 1 og 2, der er undtaget fra kravet.</p> <p>Med den nuværende formulering af kravet kan der være situationer, hvor landmænd skal opfylde § 10, stk. 1 og 2, på meget små arealer, der ligger væsentligt under 10 ha. Da der på sådanne små arealer oftest kun dyrkes én afgrøde, vil landmænd med sådanne arealer være nødt til at skifte afgrøde årligt.</p>	<p>Medfører ingen ændringer.</p> <p>Det er fastlagt i EU-reglerne, at bedrifter skal opfylde GLM 7, når deres samlede omdriftsareal er på minimum 10 ha. Kravene i ansøgningsåret skal opfyldes på arealer med de omdriftsafgrøder, der ikke er undtaget normen.</p>
31	<p>§ 12 - GLM 8: beskyttede landskabstræk</p> <p>Landbrug & Fødevarer undrer sig over den sontring, der er lavet vedrørende GLM-søer, og § 3 søer, jf. § 12 pkt. 1 og §13, pkt. 2.</p>	<p>Giver anledning til ændringer af bestemmelsen med henblik på præcisering.</p>

	<p>Her beskrives det i § 12 pkt. 1, at en landmand kan anmode om at få en GLM-sø registreret hos Landbrugsstyrelsen. GLM søen skal have et areal på mindst 100 m² og må ikke overstige 2.000 m².</p> <p>Samtidig kan § 3 søer på op til 2.000 m², jf. § 13 pkt. 2, tælle med i opfyldelsen af kravet om udlægning af 4 pct. ikke produktive elementer og arealer.</p> <p>Derudover står det ikke Landbrug & Fødevarer klart, hvordan skelnen mellem de to typer søer vil ske i forhold til indtegning og registrering i IMK.</p>	
32	<p>§§ 13 - 16 – GLM 8: 4 pct. ikke produktive elementer og arealer</p> <p>Landbrug & Fødevarer har et stort ønske om, at det bliver muligt for landmændene at tælle flere eksisterende arealer og elementer med i opfyldelsen af kravet udlægning af 4 pct. ikke produktive arealer, men uden at det medfører en beskyttelse under §12. Det gælder eksempelvis læhegn og andre elementer, der i dag grænser op til markblokkene. Mange landmænd har gjort en stor indsats for natur og biodiversitet på deres bedrifter, uden at dette kan anerkendes i forhold til opfyldelsen af dette krav.</p>	<p>Medfører ingen ændring af bestemmelsen.</p> <p>Landbrugsstyrelsen bemærker, at det ikke er muligt inden for de gældende rammer af CAP-plan forordningen at imødekomme Landbrug & Fødevarers ønske om at få elementer, der ligger udenfor markblokken, men som grænser op til markblokkene med i opfyldelsen af GLM8, uden et samtidigt krav om fastholdelse.</p>
33	<p>Derudover vil Landbrug & Fødevarer benytte lejligheden til at udtrykke stor skuffelse over, at dette krav ikke er blevet udskudt til 2024 i Danmark på baggrund fødevareforsyningssituationen som følge af krigen i Ukraine.</p> <p>Landbrug & Fødevarer henviser også til de indledende bemærkninger til denne høring vedr. det tværgående fokus på biodiversitet i den samlede CAP-reform.</p>	<p>Medfører ingen ændring af bestemmelsen.</p>
34	<p>Tilsagns- og projektarealer</p> <p>Som Landbrug & Fødevarer tidligere har påpeget, findes der en stor udfordring i forhold til de tilsagns- og projektarealer, der er registreret som omdriftsarealer, og derfor i udgangspunktet indgår i beregningen af kravet om udlægning af 4 pct. ikke-produktive arealer. Som Landbrug & Fødevarer forstår de løsninger, der foreløbig er fundet på udfordringerne, er det følgende:</p> <p>Det er muligt at udlægge ikke-produktive arealer på arealer med 20-årigt tilsagn om fastholdelse frem til 2025.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arealer, der modtager engangserstatning, vil få status som permanent græs. 	<p>Landbrugsstyrelsen er opmærksomme på problemstillingen og har haft møder med Kommissionen herom. Der er givet den fleksibilitet, det har været mulig indenfor CAP-planen.</p> <p>Arealer, der er registreret som omdrift, selvom de indgår i en permanent eksten-sivering, vil som udgangspunkt beholde denne registrering som omdrift indtil tilsagnsperioden på 20 år er slut. Dette har ikke hidtil medført udfordringer. Men fra 2023 skal alle omdriftsarealer tælle med, når areal til opfyldelse af GLM8 kravet om årligt at udlægge 4 % af omdriftsarealet som ikke-produktivt fastlægges.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • På arealer med plejegræstilsagn må op til 20 pct. af arealet anvendes til opfyldelse af 4 pct. kravet som småbiotoper eller markkrat. • Det er uklart, hvad der er muligt på arealer, der indgår i eksempelvis Miljøstyrelsens klima-lavbundsordning. <p>Landbrug & Fødevarer vil gerne påpege, at det generelt vil begrænse lodsejerens incitament til at indgå i et vådområde- eller lavbundsprojekt, hvis det betyder, at arealerne ikke længere kan indgå til opfyldelse af 4 pct. kravet. Lods ejerne vil da være nødt til at finde andre arealer, der kan anvendes til opfyldelse af kravet, og dette vil påføre lodsejerne ekstra omkostninger. Som Landbrug & Fødevarer tidligere har påpeget, er de tinglyste forpligtelser på et projektareal ikke lige så vidtgående som kravene til 4 pct. arealer. Der er blandt andet ikke forbud mod produktion, men det er der under 4 pct. kravet. Derfor burde det være muligt at anvende arealerne til opfyldelse af 4 pct. kravet.</p> <p>Løsningen i forhold til plejegræstilsagn er ikke optimal, da det vil medføre ekstra omkostninger og ikke vil give fagligt mening at frahegne arealer til opfyldelse af kravet. Dette vil fortsat give udfordringer for de landmænd, der kun råder over omdriftsarealer, som anvendes til afgræsning. Der bør derfor kigges på, om der kan findes bedre løsninger, herunder evt. justeringer af CAP-planen. I den forbindelse har Landbrug & Fødevarer blandt andet et ønske om, at de såkaldte ”græs-undtagelser”, som også anvendes under GLM 7 (§ 11, pkt. 1 og 2), også finder anvendelse for 4 pct. kravet.</p>	<p>Dermed vil arealer registreret som omdrift, der samtidig indgår i vådområde- og lavbundsprojekter og derigennem er ekstensiveret permanent ved en tinglysning, også være omfattet af kravet. Samtidig kan de til <u>og med</u> 2025 indgå til opfyldelse af kravet. Men det vil fra 2026 ikke længere være muligt, når den nye CAP implementeres og GLM-kravene bliver baseline. Dermed kan arealer, der i forvejen skal overholde krav om ikke at være produktive, ikke tælle med i opfyldelsen af GLM8.</p> <p>LBST arbejder på, at alle arealer, der har medvirket i vådområde- og lavbundsprojekter, der er registreret som beskrevet, fra 2024 kan registreres som permanent græs (uanset om de efterfølgende modtager arealtilskud i form af fastholdelse (25 % af areal), eller det er et areal, der har indgået i køb/salg/jordfordeling)). Om dette skal være frivilligt, eller om det vil blive besluttet for alle permanente græsarealer under vådområde- og lavbundsprojekter, er endnu usikkert.</p> <p>Landbrugsstyrelsen noterer sig Landbrug & Fødevarers bemærkning om, at løsningen med frahegning af delområder som småbiotoper for at forhindre afgræsning ikke giver faglig mening. Landbrugsstyrelsen vil undersøge, om der kan findes andre løsninger fremadrettet, herunder muligheden for at benytte en undtagelse fra GLM 8-kravet for bedrifter med meget omdriftsgræs, som Landbrug & Fødevarer selv henviser til. Dette kræver dog en ændring af CAP-planen, som Kommissionen skal godkende.</p> <p>Bemærkningerne tages til efterretning og indgår i genbesøget.</p>
35	<p>§ 13 – sammenhæng med grundbetaling</p> <p>I øvrigt vil Landbrug & Fødevarer nævne, at Landbrugsstyrelsen med fordel kan beskrive de elementer, der kan indgå til opfyldelse af GLM 8 kravet på lignende vis, som det er gjort i bekendtgørelsen for ordningen biodiversitet og bæredygtighed §§ 8-10, så det tydeliggøres hvor betingelserne er sammenfaldende med</p>	<p>Giver ikke anledning til ændringer af bekendtgørelsen, men præciseres i vejledningen.</p> <p>Der gøres opmærksom på, at konditionalitetskravene ikke er tilskudsbetingelser, men grundlæggende krav, der skal opfyldes, for ikke at blive trukket i de arealordninger, der er søgt tilskud for.</p>

	kravene til grundbetaling, og hvor de er forskellige. Dette er for nuværende ikke særlig tydeligt i konditionalitetsbekendtgørelsen	
36	<p>§ 13, pkt. 5 – 75 pct. træer og buske</p> <p>Det fremgår af bekendtgørelsesteksten, at markkrat skal være dækket af mindst 75 pct. træer og buske, fordelt på hele arealet. SEGES og Landbrug & Fødevarer har tidligere fået den afklaring, at det skal forstås som 75 pct. kronedække, og at der gerne må være vand på arealerne. Hvis der forekommer vand på en del af arealet, vil træer og buske ikke nødvendigvis være jævnt fordelt på arealet. Det ønskes bekræftet, at dette fortsat er muligt, og det foreslås på den baggrund også at slette formuleringen ”jævnt fordelt”. Det er vigtigt, at det beskrives, at afgræsning af markkrat tillades, jf. bemærkningerne til § 16.</p>	<p>"fordelt på hele arealet" fjernes fra bestemmelsen.</p> <p>Vejledningen præciseres.</p>
37	<p>§ 13, pkt. 5 – størrelseskrav til markkrat</p> <p>De nævnte krav til størrelse og placering af markkrat begrænser muligheden for at anvende eksisterende markkrat til opfyldelse af 4 pct. kravet markant. Landbrug & Fødevarer ønsker blandt andet, at kravet til minimumsbredden på markkrat reduceres til væsentligt under 10 meter.</p>	Bemærkningerne tages til efterretning.
38	<p>§ 13, pkt. 6 – braklagte arealer</p> <p>Det fremgår, at braklagte arealer, der opfylder betingelserne for disse arealer i grundbetalingsbekendtgørelsen, kan indgå i 4 pct. kravet. Landbrug & Fødevarer vil gerne have uddybet, om dette også gælder for grundbetalingsbekendtgørelsens § 25 og § 26, vedrørende efterfølgende etablering af vinterafgrøder og vårafgrøder. Landbrug & Fødevarer mener, det er vigtigt, at disse to muligheder er anvendelige for arealer, der indgår i opfyldelsen af 4 pct. kravet.</p>	<p>Medfører ingen ændringer. Præciseres i vejledning.</p> <p>Landbrugsstyrelsen gør opmærksom på, at brak der indgår i opfyldelsen af 4 pct. kravet under GLM 8 må jf. § 16 ikke anvendes til nogen form for aktivitet, der er tilknyttet produktion, hvorved grundbetalingsbekendtgørelsens § 25 og § 26 ikke kan bringes i anvendelse, såfremt brakarealet skal indgå i opfyldelsen af 4 pct. kravet under GLM 8.</p>
39	Ligeledes fremgår det af grundbetalingsbekendtgørelsens § 23, stk. 4, at der må ske selektiv bekæmpelse af flyvehavre og kæmpebjørneklo på brakarealer. Landbrug & Fødevarer vil ligeledes gerne have bekræftet, at dette er muligt, når brakarealerne anvendes til opfyldelse af 4 pct. kravet.	<p>Medfører ingen ændringer. Præciseres i vejledning</p> <p>Idet GLM8-kravet har et biodiversitetsformål, hvor invasive plantearter kan medføre en trussel for biodiversiteten, er det undtagelsesvist tilladt at foretage</p>

		<p>selektiv bekæmpelse af kæmpebjørneklo i overensstemmelse med Grundbetalingsbekendtgørelsens § 23, stk. 4, såfremt dette er i overensstemmelse med en indsatsplan fra Kommunen om bekæmpelse af kæmpebjørneklo.</p>
40	<p>§ 13, pkt. 7 – småbiotoper, 1 ha</p> <p>I CAP-planen er der ikke angivet en maks-størrelse for de småbiotoper, der kan anvendes til opfyldelse af 4 pct. kravet, men i bekendtgørelsesteksten er der lagt på til, at de maksimalt må fylde 1 ha. Særligt på store marker er dette ikke proportionalt i forhold til markstørrelsen, og det er sandsynligt, at landmanden derfor vil fravælge anvendelsen af småbiotoper til fordel for eksempelvis braklægning. Det er vigtigt, at det beskrives, at afgræsning af småbiotoper tillades, hvis der er et kronedække på mere end 75 pct., jf. bemærkningerne til § 16.</p> <p>Se yderligere bemærkninger i forhold til definitionen af småbiotoper i høringsvaret til vejledningen om konditionalitet.</p>	<p>Medfører ingen ændringer.</p> <p>Muligheden for, at der må foretages afgræsning på småbiotoper, der har et kronedække på mindst 75 pct., præciseres i vejledning.</p> <p>Der henvises til CAP-planens kapitel 4.1.3.5. side 142, hvor det fremgår, at den enkelte småbiotoper ikke må udgøre mere end én ha og at de ikke må udgøre mere end 20 pct. af marken. I det efterfølgende afsnit fremgår en beskrivelse af, at småbiotoper, der indgår i opfyldelsen af GLM8 må udføre op til 50 pct. af markens areal.</p>

<p>41</p>	<p>§ 13, stk. 3 – 50 pct. af markens areal Landbrug & Fødevarer forstår ikke formuleringen af bekendtgørelsesteksten. Der står:</p> <p>”Mindst 50 % af en mark, hvorpå elementer som nævnt i stk. 1, nr. 4, 5 og 7, er beliggende, skal være udlagt til omdriftsareal eller areal til opfyldelse af betingelserne for tilskud under en bio-ordning i henhold til den bekendtgørelse om tilskud til biodiversitet og bæredygtighed, der gælder for det pågældende kalenderår”.</p> <p>For det første er det Landbrug & Fødevarers forståelse, at markbræmmer, markkrat og småbiotoper kun kan udlægges på omdriftsarealer, hvis de skal anvendes til opfyldelse af 4 pct. kravet. Derfor må 100 pct. af markens areal, hvor et eller flere af ovenstående elementer er udlagt per definition, være et omdriftsareal. Derfor vil Landbrug & Fødevarer foreslå, at bestemmelsen formuleres omvendt, så det i stedet beskrives, at de nævnte elementer maksimalt må udgøre 50 pct. af omdriftsareal.</p> <p>For det andet kan der under bioordningen biodiversitet og bæredygtighed udlægges eksempelvis småbiotoper, der ikke er beliggende på omdriftsarealer, 4 pct. kravet kan kun opfyldes på omdriftsarealer. Derfor giver formuleringen ikke mening. Landbrug & Fødevarer ønsker en uddybende forklaring af, hvad der er hensigten med formuleringen.</p>	<p>Medfører ændring af bestemmelsen.</p> <p>Hensigten med reglen er at sikre, at arealet fortsat kan betragtes som et landbrugsareal trods forekomst af ikke-produktive elementer. Inkluderingen af elementer, der indgår i bioordningen biodiversitets og bæredygtighed, fjernes fra bestemmelsen.</p>
-----------	---	---

42	<p>§ 14 – overanmeldelse og erstatningsarealer</p> <p>Det er vigtigt, at der i fællesskemaet gives mulighed for at overanmelde arealer til anvendelse for 4 pct. kravet. Dette kan være med til at give landmanden en sikkerhedsmargin ift. underkendelser. Derudover er det vigtigt, at det altid vil være muligt at anvise erstatningsarealer i forbindelse med en kontrol. Dette gælder også arealer, som der er søgt tilskud for under andre ordninger. Her skal der gives mulighed for, at arealerne kan trækkes ud af disse ordninger, uden at det medfører sanktioner.</p>	<p>Medfører ingen ændring af bekendtgørelsen.</p> <p>Det tilføjes i vejledningen, at der er muligt at overanmelde arealer til opfyldelse af 4 pct. kravet med henblik på at være sikker på, at kravet er overholdt, samt at det er muligt at udpege erstatningsarealer af brak, markbræmmer og småbiotoper under grundbetalingen eller fra indmeldte arealer til bioordningen biodiversitet og bæredygtighed.</p> <p>Der gøres opmærksom på, at den fysiske kontrol af konditionalitet omfatter 1 pct. af ansøgerne. Hvis Landbrugsstyrelsen følger L&F's forslag, ville det blive uden sanktion for landbrugerne at indberette arealer under GLM8, som ikke opfylder betingelserne - hvis ansøgeren har erstatningsarealer under bioordningerne. Dermed beskytter Landbrugsstyrelsen ikke Unionens finansielle interesser og risikerer manglende refusion af udgifter fra EU.</p>
----	--	--

43	<p>§ 14, stk. 2 – indberetning af ikke-produktive elementer og arealer Det fremgår, at hvis der i et kalenderår endnu ikke er indgivet et fællesskema for det omhandlede omdriftsareal, finder indberetningen for det foregående kalenderår anvendelse.</p> <p>Landbrug & Fødevarer vil gerne påpege, at en sådan kontrolpraksis ikke giver mening, da det er muligt at ændre opfyldelsen af 4 pct. kravet fra kalenderår til kalenderår, og derfor kan de anmeldte arealer i fællesskemaet være fjernet i det efterfølgende kalenderår.</p> <p>Derudover skal blomsterbrak og bestøverbrak først være etableret senest den 30. april. Landbrug & Fødevarer mener derfor ikke, at det giver mening at kontrollere kravet i perioden fra 1. januar og frem til den 30. april (eller alternativt ændringsfristen), da det på dette tidspunkt ikke vil være muligt at få et retvisende billede af, om kravet er opfyldt for det pågældende ansøgningsår.</p>	<p>Medfører ingen ændring</p> <p>Landbrugsstyrelsen har fastlagt en praksis for kontrollen i 2023, hvor kontrollen først kan finde sted efter ansøgningsfristen, da styrelsen ikke har data fra 2022, hvilket skyldes, at det er et nyt krav gældende fra og med 2023.</p> <p>Det er endnu ikke afklaret, hvordan vi forholder os til § 14, stk. 2 i 2024.</p>
44	<p>§ 15 – indbyrdes placering af ”elementer” Læsningen og forståelsen af bestemmelsen vanskeliggøres af krydshenvisninger til § 13 frem for at skrive, hvilke elementer der er tale om. Det vil desuden være hensigtsmæssigt med eksempler i vejledningsteksten, der viser, hvordan kravene anvendes i praksis.</p>	<p>Medfører ingen ændring. Præciseres i vejledning</p>

45	<p>§ 16 – mulighed for afgræsning af ikke produktive elementer og arealer</p> <p>Da muligheden for afgræsning af arealer har en positiv effekt for biodiversiteten i langt de fleste tilfælde, forekommer det uhensigtsmæssigt, at der ikke gives mulighed for at have dyr gående på arealer, der er omfattet af 4 pct. kravet.</p> <p>Mulighed for ekstensiv afgræsning af arealerne bør være forenelig med de øvrige hensyn i landbrugspolitikken, og Landbrug & Fødevarer skal derfor som tidligere opfordre Landbrugsstyrelsen til arbejde for, at afgræsning af alle arealer, der indgår i GLM 8, gøres muligt.</p> <p>Det fremgår dog af vejledningen af ”tilfældig forekomst af græssende dyr på fortidsminder, markkrat og småbiotoper, der er vokset til med træer”, dog kan være tilladt.</p> <p>Dette fremgår dog ikke af bekendtgørelsen, således som den tilsvarende bestemmelse for småbiotoper under bioordningen for biodiversitet og bæredygtighed, gør det af bekendtgørelsen for den ordning.</p> <p>Da der er tale om i bund og grund ens betingelser / krav bør der ske en ensretning af formuleringer både i bekendtgørelse og vejledning (se endvidere bemærkninger til vejledningens side 90), og det er vigtigt, at de muligheder er for afgræsning af småbioper, og markkrat er beskrevet i bekendtgørelsesteksten i bekendtgørelse om konditionalitet.</p>	<p>§ 16 præciseres således, at det fremgår, at forekomst af græssende dyr er tilladte på tilgroede og våde elementer. Det præciseres yderligere i vejledningen.</p> <p>Landbrugsstyrelsen bemærker at reglerne er fastsat i overensstemmelse med CAP-planforordningen, hvor Kommissionen har påpeget, at afgræsning anses som produktion på de ikke-produktive elementer, der er lysåbne. Dog anerkender Kommissionen de biodiversitetsmæssige fordele, der kan være ved afgræsning og har derfor tilladt, at der må være forekomst af græssende dyr på de elementer, der er tilgroede eller er våde.</p>
46	<p>§ 17 – GLM 8: Forbud mod beskæring Landbrug & Fødevarer søger en bekræftelse af, at der ved formuleringen ”beliggende på landbrugsarealer” forstås, at der er tale om arealer beliggende i en markblok. Dvs. at buskads og træer, der er rodfæstet udenfor en markblok, ikke er omfattet af kravet. Umiddelbart er det også den tolkning, der udledes af definitionen af et landbrugsareal i § 2, pkt. 5, hvor der står, at et landbrugsareal er ”omdriftsarealer, arealer med permanente afgrøder og arealer med permanent græs”. Landbrug & Fødevarer vil gerne have bekræftet, at dette er korrekt, da det er en vigtig skelnen og sondring i forhold til, hvilke buskads og træer, der er omfattet af kravet.</p>	<p>Det er korrekt forstået, at forbud mod beskæring udelukkende omfatter ikke-produktive træer og buske, der er beliggende indenfor markblokken. Dette præciseres i vejledningen.</p>

	<p>Det er vigtigt, at der gives mulighed for at justere perioden, hvor det er muligt at beskære buskads og træer, hvis vejrforhold m.v. umuliggør adgang til buskads og træer, der skal beskæres udenfor forbudsperioden.</p>	
47	<p>§ 18 - GLM 9: Pløjeforbud Det bør fremgå, at de områder, der ikke må omlægges eller pløjes, er permanente græsarealer, som er beliggende i habitatområder inden for de kortlagte naturtyper, som fremgår af bilag 5 til habitatbekendtgørelsen.</p> <p>Det fremgår af vejledningen side 92, at der vil blive etableret et kortlag i IMK, som viser de områder, der ikke må pløjes eller omlægges. Det må formodes, at dette kortlag bygger på Miljøministeriets kortlægning af habitatnaturtyper, som opdateres hver 6. år og indgår i basisanalyserne for Natura 2000-planerne. Det bør dog fremgå klart af bekendtgørelsen, at det kun er permanente græsarealer inden for de områder, der er kortlagt som de pågældende habitatnaturtyper, der omfattes af forbuddet.</p>	<p>Landbrugsstyrelsen tager bemærkning om § 18 til efterretning.</p>
48	<p>§ 19 – administrative sanktioner ved overdragelse For kontrollen af opfyldelsen af GLM 7 og 8 har ansøgerens angivelse i fællesskemaet af, hvordan kravene opfyldes stor betydning. Derfor giver det bedst mening, at det er den ansøger, der havde rådighed over arealerne ved ansøgningsfristen, der er ansvarlig for at opfylde kravene frem til udgangen af kalenderåret (og derfor også vil få et eventuelt støttetæk), uanset om arealerne overdrages til en anden landmand på et tidspunkt efter ansøgningsfristen. Dvs. efter samme principper, som der anvendes i grundbetalingsordningen og bio-ordningerne.</p> <p>Det særlige system, jf. § 84 i forordning 2021/2116, med administrative sanktioner i forbindelse med konditionalitet ved overdragelse/overtagelse af arealer i løbet af ansøgningsåret kan potentielt blive en udfordring i forhold til GLM 7 og 8.</p>	<p>Bemærkningen tages til efterretning.</p>

§ 20 – obligatorisk digital kommunikation

Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer i en nylig afgørelse (nr. 22/07759), at der ikke er hjemmel til at afvise dokumentation, som ikke er indgivet via Landbrugsstyrelsens app. I afgørelsen konkluderede klagenævnet følgende:

- Der er hverken nationalt eller EU-retligt hjemmelsgrundlag for at begrænse landmands bevisførelse til alene at kunne anvende Landbrugsstyrelsens app
- Det hører nemlig med som en del af Landbrugsstyrelsens sagsoplysningsforpligtelse (officialprincippet), at relevant anden form for dokumentation indsendt af landmand også skal inddrages i sagsbehandlingen, så længe ægtheden af denne anden form for dokumentation ikke kan drages i tvivl.
- Selv om billedmaterialet i den pågældende sag ikke var georefererede, kunne de – ved at sammenholde og tolke dem med kort og luftfotos med genkendelige landskabs-elementer; hav, huse, veje – udgøre en passende visning.
- Indsendelse af anden form for dokumentation kan endda ske efter den fristangivelse, der er angivet i bekendtgørelsesgrundlaget, da det alene er en procesuel forskrift, som giver Landbrugsstyrelsen hjemmel til at træffe en afgørelse uden at have modtaget svar på partshøringen. Nævnet finder på den baggrund, at fristen ikke i sig selv kan afskære klager fra at søge forholdet dokumenteret efterfølgende.

Landbrug & Fødevarer har mange gange tidligere påpeget, at det er nødvendigt, at Landbrugsstyrelsen godtager alle former for høringssvar og dokumentation, også i forbindelse med monitoreringskontrollen, og det er Landbrug & Fødevarers opfattelse, at Miljø- og Fødevareklagenævnet i sagen (afgørelse 22/07759) i efteråret 2022 har bekræftet, at Landbrugsstyrelsen ikke kan begrænse landmandens bevisførelse til alene at kunne anvende Landbrugsstyrelsens app.

I lyset af ovenstående afgørelse fra Miljø- og Fødevareklagenævnet er det efter Landbrug & Fødevarers opfattelse nødvendigt, at særligt bekendtgørelsesudkastets § 24 og vejledning justeres i overensstemmelse hermed.

Landbrugsstyrelsen er opmærksomme på Miljø og Fødevareklagenævnets afgørelse i sag 22/07759. Styrelsen gør opmærksom på, at det retsgrundlag, der lå til grund for afgørelsen ikke finder anvendelse for den nye CAP-periode.

Bestemmelsen i § 19 i lov nr. 1590 af 28/12/2022 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v., udgør hjemmel for fastlæggelse af obligatorisk anvendelse af Landbrugsstyrelsens app ved afgivelse af høringssvar i forbindelse med satellitbaseret kontrol. Dette er konkret udmøntet i §§ 3 og 24 i udkast til bekendtgørelse om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik.

Landbrugsstyrelsen har således tilvejebragt det fornødne retsgrundlag for anvendelse af appen. Det bliver i henhold til bestemmelsen i § 24 obligatorisk for ansøger at indsende billedokumentation ved appen ved satellitbaseret kontrol, hvorimod supplerede materiale kan indsendes via Tast Selv. Bestemmelsen i § 24 stk. 2, angiver, at det klare udgangspunkt er, at ansøgers indsendelse af billedokumentation alene kan ske ved indsendelse georefererede fotos, der dokumenterer et areals tilskudsberettigelse. Hermed gives ansøger den største sikkerhed for, at billederne er af en kvalitet, der bevisligt kan fastlægge tid, sted og retning for billederne, og dermed lægges til grund for Landbrugsstyrelsens afgørelse.

Indsender ansøger alene billeder taget på anden vis eller øvrigt materiale, kan dette efter omstændighederne indgå i sagens oplysning i overensstemmelse med det forvaltningsretlige officialprincip. Landbrugsstyrelsens afgørelse af, hvorvidt arealet er tilskudsberettiget vil herefter bero på en konkret vurdering, hvor det kan være tvivlsomt – og på ansøgers risiko - om billedernes kvalitet i tilstrækkelig grad er egnet til bevisligt at fastlægge tid, sted og retning for billederne, og dermed tjene som dokumentation for arealets tilskudsberettigelse.

	Landbrug & Fødevarer opfordrer helt generelt til, at der tilføjes dispensationsmuligheder i tilfælde, hvor det digitale system, app'en, ikke er funktionelt, således at landmanden kan indsende svar pr. mail i sådanne situationer.	
50	Bilag 1 og 2 Endelig finder Landbrug & Fødevarer, at der som en konsekvens af, at der er tale om udtømmende lister, potentielt kan opstå et problem, når der dukker en ny afgrøde op, som vi ønsker var på listen. Det er derfor Landbrug & Fødevarers forslag, at der tilføjes en "diverse, som opfylder kravene til at være på listen" med det samme, så man ikke skal afvente en ny bekendtgørelse.	Landbrugsstyrelsen undersøger dette til den kommende revision for bekendtgørelsen.
3. Økologisk Landsforening		
51	<u>GLM8 vedr. 4 pct. ikke-produktive elementer og arealer på omdriftsarealer</u> Økologisk Landsforening henviser til tidligere kommunikation til ministeriet henholdsvis til ministeren, departementet og Landbrugsstyrelsen, at den valgte udformning af 4% naturkravet er undergraverende for intentionen med kravet. Den danske udformning betyder modsat hensigten, at der visse steder vil blive fjernet natur fra landbrugslandet og udlagt arealer med ringere naturkvalitet. Økologisk Landsforening har på både møder og i skriftlige bidrag fremlagt en alternativ udformning, som imødekommer hensigten i Landbrugsaftalen uden at forårsage ovenstående.	Medfører ingen ændringer. Landbrugsstyrelsen gør opmærksom på, at reglerne er fastsat i overensstemmelse med CAP-plan forordningen, hvor det står fremført, at landbrugerne er forpligtet til at sikre, at mindst 4 procent af bedriftens omdriftsareal skal udgøre ikke produktive elementer og arealer. Det er derfor udelukkende de elementer, der ligger indenfor markblokken på omdriftsarealer, der kan indgå i opfyldelse af kravet og udelukkende med de elementer og arealer, der fremgår i CAP-planen.
52	<u>GLM8 vedr. 4 pct. ikke-produktive elementer og arealer på omdriftsarealer</u> Økologisk Landsforening fremhæver at den danske løsning med fjernbrak dels strider imod teksten i EU-forordningen, taler om at sikre en jævn fordeling af småbiotoper i det åbne land, dels forvrider forpagtningspriser til ugunst for landmænd på de lette jorde, hvor prisen på forpagtninger lægger sig op ad værdien på de gode jorde. Dette uden at naturværdien øges.	Medfører ingen ændringer. Landbrugsstyrelsen gør opmærksom på, at det er de arealer og elementer, som landbrugeren har rådigheden over, der kan anvendes til at opfyldelse af GLM8-kravet. Der er umiddelbart ikke noget til hinder for i EU-reglerne, at landbruger anvender de arealer, der er fjernest beliggende fra gården til opfyldelse af kravet, så længe landbrugeren har rådigheden over arealet og så længe det generelt sikres, at ikke-produktive elementer generelt bliver spredt fordelt i landet. Idet alle landbrugere skal leve op til GLM8-kravet, forventes de ikke-produktive elementer at blive spredt fordelt i Danmark. Såfremt det modsatte viser sig at være tilfældet, kan det derfor blive relevant at fastsætte krav om, hvor langt væk fra bedriftens adresse, de ikke-produktive elementer må være beliggende.

53	<p><u>GLM8 vedr. 4 pct. ikke-produktive elementer og arealer på omdriftsarealer</u></p> <p>Økologisk Landsforening kan endvidere konstatere, at opgørelsen af 4% naturkravet, også medregner §3 arealer, hvor der ikke kan lægges GLM8 biotoper ud på, samt arealer med MVJ aftaler og Pleje Græs aftaler. Det giver ingen mening. Der er tale om arealer som i forvejen bidrager til biodiversitet i det åbne land. Det er for landmænd, der primært bedriver naturgræsning et stort indgreb, eftersom de ikke kan lægge GLM elementerne på §3 arealerne, der ellers er dem, der giver de færreste foderenheder, og det er uden, at det reelt giver et stort bidrag til natur. Formålet med GLM 8 kravet er ikke at sikre en produktionsnedgang. Formålet med GLM 8 er at sikre et minimumsgrundlag for natur i det dyrkede landskab. Dette formål opfyldes ikke ved at frahegne arealer, der ellers er udlagt til græsning for at fremme natur.</p> <p>Økologisk Landsforening forventer, at Landbrugsstyrelsen finder en løsning, så arealerne ikke indgår i referencegrundlaget, uanset at de rent administrativt er registreret som omdriftsarealer. I den nuværende situation lader man det understøttende it-systemer diktere måden, vi indretter os på, fremfor at tilpasse systemerne, så de understøtter, det man vil fremme.</p>	<p>Det er korrekt, at i henhold til GLM8-kravet skal fire pct. kravet opgøres på baggrund af bedriftens omdriftsarealer, hvor omdriftsarealer er defineret i den danske CAP-plan kapitel 4.1.2.2.1. "Agerjord", der blandt andet også omfatter arealer, der anses som udtaget, men fortsat betragtes som agerjord, hvis arealet var agerjord, da tilsagnet blev indgivet .Dette omfatter blandt andet omdriftsarealer anmeldt under pleje af græs- og naturarealer, engangskompensation til fastholdelse af vådområder og lavbundsprojekter mv.</p> <p>Såfremt arealet er fastholdt som agerjord på et forkert grundlag og har været af anden arealtype, da tilsagnet blev givet, f.eks. permanent græs, er der mulighed for at få dette ændret ved at anmode om en ændring af arealtypen.</p> <p>Herudover gøres opmærksom på, at de tilsagn, der er blevet givet i 2022 og tidligere, ikke påvirkes af GLM8-kravet, da de er underlagt "gamle regler og gamle penge" til og med 2025. Disse arealer vil derfor kunne tælle med som GLM8-arealer, hvis de opfylder betingelserne for ingen produktion, dvs. hvor der heller ikke tages slæt eller afgræsses. For nye projekter, der etableres efter udgangen af 2022, gælder baseline fra 2023. Hvis arealerne derved fortsat er registreret som omdrift, vil de indgå i grundlaget for hvor meget af bedriftens omdriftsareal, der skal udgøres af ikke-produktive elementer og –arealer, men de kan ikke indgå i selve opfyldelsen af GLM8-kravet.</p> <p>I henhold til Pleje- af græs og naturarealer, der er fastholdt som omdrift, gøres opmærksom på, at der er mulighed for at opfylde GLM8-kravet indenfor fleksibiliteten.</p> <p>Såfremt der skal ske ændringer af definitionen af agerjord, kræver dette en ændring af CAP-planen og Kommissionens godkendelse heraf, hvilket tidligst kan ske til 2024.</p>
	4. Landbrug og fødevarer, høringsvar til grundbetaling omhandlende GLM8-krav	
54	Kravet om indtegning af småbiotoper vil medføre en stor risiko for underkendelse af småbiotoper, da det er svært at indtegne særligt nye elementer korrekt i	Medfører ingen ændringer

	forhold til nøjagtigheden i kortværktøjer og i fht. den præcise placering i marken.	GLM8-elementer skal afrapporteres til Kommissionen i antal hektar, hvorfor der er behov for, at elementerne registreres præcist.
55	Landbrug & Fødevarer har et stort ønske om, at det bliver muligt for landmændene at tælle flere eksisterende arealer og elementer med i opfyldelsen af kravet udlægning af 4 pct. ikke produktive arealer, men uden at det medfører en beskyttelse under konditionalitetsbekendtgørelsens § 12. Derfor bør definitionen af markkrat udvides til at gælde eksempelvis læhegn og andre elementer, der i dag grænser op til markblokkene. Mange landmænd har gjort en stor indsats for natur og biodiversitet på deres bedrifter uden at dette kan anerkendes i forhold til opfyldelsen af GLM 8 kravet. Endvidere bør det fremgå, at bekendtgørelsen, at der tillades tilstedeværelse af græssende dyr på markkrat.	Der henvises til Landbrug & Fødevarers samme bemærkning vedr. §§ 13 - 16 – GLM 8: 4 pct. ikke produktive elementer og arealer
56	Landbrug & Fødevarer har tidligere fremført et ønske, om at kravet om en minimumsbredde på markkrattene bliver reduceret til væsentligt under 10 meter, da dette krav er med til at begrænse antallet af markkrat, som er berettigede til grundbetaling. Det fremgår af udkastet til bekendtgørelse, at Landbrugsstyrelsen har fastholdt kravet på mindst 10 meter bredde. I den forbindelse vil Landbrug & Fødevarer gerne have en uddybende forklaring på, om det også betyder, at markkrat i form er en trekant, ikke kan godkendes som markkrat med grundbetaling.	Der henvises til Landbrug & Fødevarers samme bemærkning vedr. § 13, pkt. 5 – størrelseskrav til markkrat
57	Landbrug & Fødevarer har et stort ønske om, at det tillades at afgræsse de brakarealer, markbræmmer m.v., der indgår i opfyldelsen af kravet om etablering af 4. pct. ikke produktive arealer, da dette vil gavne biodiversiteten yderligere.	Vedr. ønsket om afgræsning gøres opmærksom på, at reglerne er fastsat i overensstemmelse med CAP-planforordningen, hvor Kommissionen har påpeget, at afgræsning anses som produktion på de ikke-produktive elementer, der er lysåbne. Dog anerkender Kommissionen de biodiversitetsmæssige fordele, der kan være ved afgræsning og har derfor tilladt, at der må være forekomst af græssende dyr på de elementer der er tilgroede eller er våde.
58	Da bestøverbrak og markbræmmer ikke længere tæller med en højere faktor i forhold til opfyldelse af miljø, klima og biodiversitetskravene, har landmændene ikke længere et særligt incitament til at anvende dem. Under disse to tiltag stilles der større krav til hhv. indkøb af dyrere frøblandinger end for blomsterbrak og større krav til indtegning på markkort. Markbræmmerne kan lige så vel indtegnes som brakmarker. Derudover er det heller ikke muligt at afgræsse markbræmmerne fremadrettet. Derfor forudser Landbrug & Fødevarer, at de to muligheder kun vil blive anvendt i meget begrænset omfang. Denne type arealer vil i stedet blive anmeldt som brak eller blomsterbrak. Derfor kan regelsættet	Bemærkningerne i henhold til vægtningsfaktor tages til efterretning og indgår i genbesøget. Der henvises til ovenstående svar vedr. afgræsning af markbræmmer.

	kan forenkles, hvis de to muligheder afskaffes, men da nogle landmænd allerede kan have indrettet sig efter de forventede regler til 2023, er det først relevant at kigge på det til 2024.	
	5. Sammenslutningen af Danske Småøer, høringssvar til Ø-støtte omhandlende GLM8-krav	
59	Som følge af reglen om, at alle landmænd skal braklægge 4% af deres jord, vil der nu være endnu større incitament for store bedrifter, til at opkøbe eller forpagte jord med ø-støtte til brak på småøerne. Denne udvikling er meget skadelig for den fastboende landmand, der ønsker at drive mere jord på øen, eller blot beholde de forpagtninger, vedkommende allerede har, og som er med til at opretholde småøerne som bæredygtige helårssamfund.	Medfører ingen ændringer. Der er umiddelbart ikke noget til hinder i EU-reglerne for, at landbruger anvender de arealer, der er fjernest beliggende fra gården til opfyldelse af kravet, så længe landbrugeren har rådigheden over arealet, og så længe det generelt sikres, at ikke-produktive elementer generelt bliver spredt fordelt i landet. Idet alle landbrugere skal leve op til GLM8-kravet, forventes de ikke-produktive elementer, at blive spredt fordelt i Danmark. Såfremt det modsatte viser sig at være tilfældet, kan det derfor blive relevant at fastsætte krav om, hvor langt væk fra bedriftens adresse de ikke-produktive elementer må være beliggende.
	6. Dansk Land- og Strandjagt af 1991, høringssvar til bioordningen biodiversitet og bæredygtighed omhandlende GLM8-krav	
60	Sers som en bekymring, og et fokus punkt, at der ikke sker fremtidig indskrænkning i landbrugsstøtten, som det ellers fremgår af den nye landbrugsreform 2023-27 hvor GLM 8 kravene er blevet indskærpet. Det forstås som at det kun er muligt at opnå fuld landbrugsstøtte, hvis de nye skærpede GLM 8 krav overholdes, samt yderligere udlægning af småbiotoper. Det er Dansk Land og Strandjagt imod, for vi kan ikke se hvordan det kan danne præcedens for yderligere udlægning, af arealer til småbiotoper, men tværtimod mener vi det skaber motivation for mere opdyrkning af landbrugsarealer	Medfører ingen ændringer. Rammerne for GLM8-kravet og resten af konditionalitet er fastsat som baseline for arealordningerne af EU-Kommissionen i CAP-plan forordningen, hvilket der ikke kan afviges fra.